

HI3 Itsenäisen Suomen historia

LOPS

- <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/lukiokoulutus/6828810/oppiaine/6832796/moduuli/6833833>

Suoritus

- Abittikoe - Käsitteitä ja miten liittyvät Suomen historiaan, lyhyitä tekstivastauksia, monivalintaa 40p
- Elokvatehtävä 30p
- Tuntityöskentely 25p

Asiaan! Jakso I Suomi osana Venäjän valtakuntaa

- Suomi muuttui 1800-luvun kuluessa monella tavalla. Vuosisadan alussa se siirtyi Ruotsilta Venäjälle ja sai itsehallinnon. Teollistuminen alkoi vuosisadan puolivälissä, ja vähitellen maa alkoi vaurastua.
- Historiantutkijoiden tulkinnat sekä itsehallinnon synnystä ja merkityksestä että 1800-luvun kehityksestä kuitenkin vaihtelevat.
- Miksi Suomi sai autonomian, ja miten se vaikutti suomalaiseen yhteiskuntaan?
- Miten nationalismi vaikutti suomalaiseen kulttuuriin?
- Minkälaisia taloudellisia ja yhteiskunnallisia muutoksia Suomessa tapahtui 1800-luvun jälkipuoliskolla?
- Miten kansalaisyhteiskunnan synty näkyi Suomessa?

Luetaan ensimmäinen tekstiaukeama

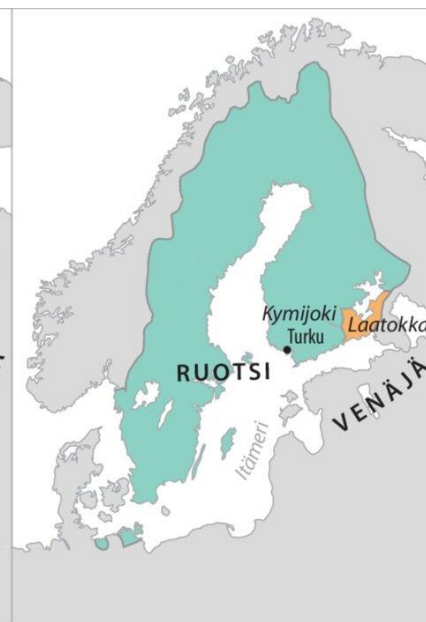
Sivut 8-9

Yli 600 vuotta Suomen historiaa pikakelauksena, mutta hyvin ymmärrettävässä muodossa :)

Kiinnittäkää huomiota mitkä ovat tärkeitä muutoksia, kyseessä Ruotsin vallan aikainen historia

Suomen rajat historiassa

■ Ruotsiin liitetty alue

■ Ruotsin menettämä alue

Merkkien selitykset koskevat kaikkia karttoja

Suomen irtaantuminen Ruotsista, ja osaksi Venäjää

- Aikakauden suurvaltapolitiikka taustalla
- 1805 Euroopassa Napoleon oli hävinnyt Trafalgarin taistelun Iso-Britanniaa vastaan, joten 1806 Ranska asetti kauppasaarron Britanniaa vastaan
- 1807 Napoleon tapasi Venäjän keisari Aleksanteri I:n Tilsitissä
- Ranska ja Venäjä solmivat rauhan, ja Venäjä liittyy mukaan kauppasaartoon
- Sopimukseen kuului myös, että Venäjä alkaa painostaa Ruotsia liittymään saartoon Britannia vastaan
- Ruotsin itsevaltiias Kustaa IV Aadolf vastusti painostusta: Ruotsi hyötyi kaupasta Britannian kanssa, henkilökohtainen Napoleonin viha, sodan vaikutukset Ruotsin rannikolle
- Talvella 1808 Venäjä hyökkää Suomeen – Suomen sota

Sivun 17
tehtävät 3 ja 4,
sitten myös 7

Tehtävän 7 mainitsemat
tulkinnat löytyvät
Pedanetistä

Voi tehdä pareittain

Sivun 17 tehtävä 5

Videotehtävä

Tehtävänanto kirjan tehtävä 8

Kaivellaan ensi tunnille kansallismuseolta otetut kuvat!

- Tehtävänanto: Mitä kertovat Suomen historiasta itsenäisyyden ajalta?

1860-luvun murros

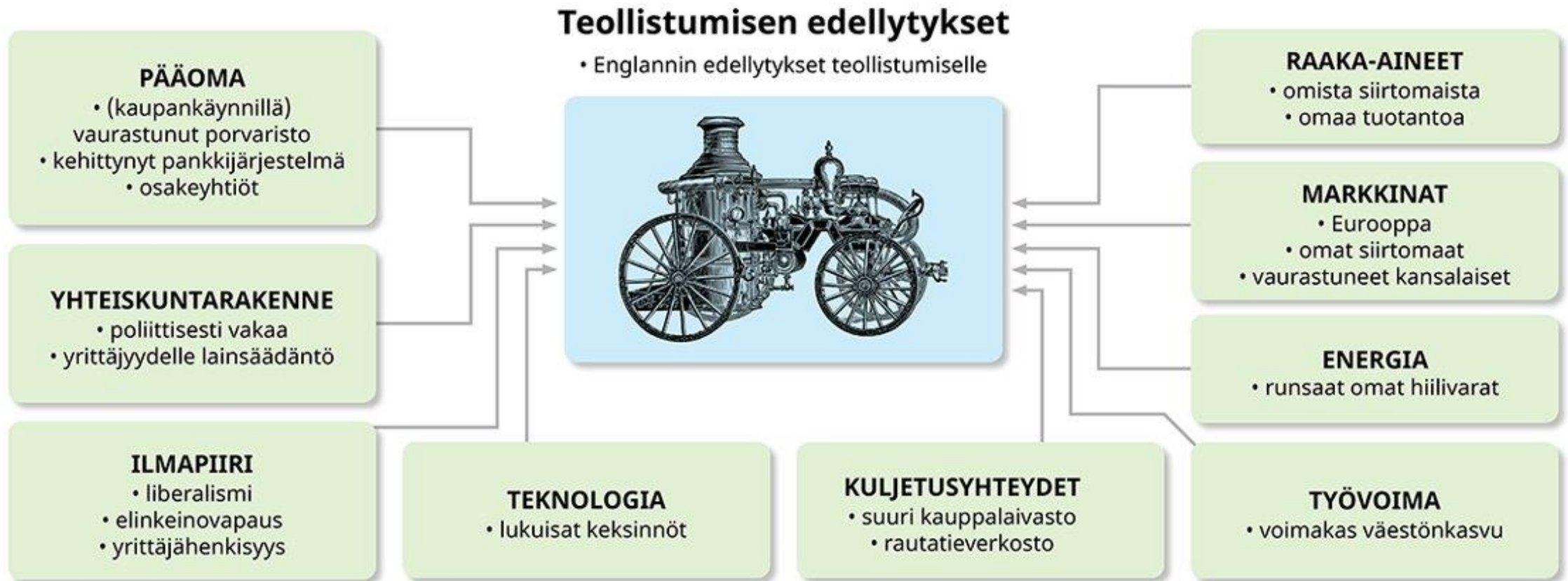

1866-1868 Suuret nälkävuodet

Miksi Suomessa kuoli jopa 10% väestöstä?

Teollistumisen edellytykset

– Tapaus Englanti

Entä Suomi? Moniste

Edellytys	Tilanne Suomessa 1850-luvulla	Toimenpiteet tilanteen parantamiseksi
Työvoima		
Raaka-aineet		
Energia		
Pääoma		
Kuljetusyhteydet		
Tietotaito/teknologia		
Markkinat		

Oikeat vastaukset

Edellytys	Tilanne Suomessa 1850-luvulla	Toimenpiteet tilanteen parantamiseksi
Työvoima	voimakas väestönkasvu, paljon tilattomia	<u>elinkeinovapaus v. 1879</u>
Raaka-aineet	runsaat metsävarat, sahauskiellot	<u>höyrysahat sallitaan v. 1857</u>
Energia	paljon koskivoimaa	tehtaita koskien ääreen
Pääoma	puute pääomasta	oma raha v. 1860, <u>osakeyhtiölaki</u> , <u>liikepankit v. 1864</u>
Kuljetusyhteydet	huonot kuljetusyhteydet	Saimaan kanava v. 1856, rautatie v. 1862
Tietotaito/teknologia	kirjon vastuulla	kansakouluasetus v. 1866
Markkinat	kaupankäynnin rajoitukset	<u>maaseudun kaupan vapautus v. 1859</u>

Alleviivatut toimenpiteet liittyvät taloudelliseen liberalismiin.

Kappaleen 2 tehtävä 4

Aleksanteri II – Uudistusmielinen hallitsija?

- Aleksanteri II:n valtakauden (1855–1881) alussa Suomessa oli edelleen käytössä pääasiassa autonomian alun aikaiset lait.
- 1700-luvun Ruotsissa laaditut lait olivat aikanaan edistyksellisiä, mutta ne jäivät jälkeen ja hidastivat Suomen kehittämistä 1800-luvun puolivälissä.
- Teollistuminen ei edennyt, koska taloutta säädeltiin ja rajoitettiin merkantilististen oppien mukaisesti. Esimerkiksi sahojen ja yritysten perustaminen oli luvanvaraista, eikä kansalaisilla ollut vapautta muuttaa työn perässä.
- Suomen kehittämisen tarpeet tulivat ilmi etenkin nälkävuosien 1866–1868 aikana

jatkoa

- **Valtiopäivät** kokoontuivat säännöllisesti, minkä seurauksena lakeja päivitettiin.
- **Kunnallisuudistus**: maaseudulle perustettiin 500 kuntaa ja köyhäinhuolto siirrettiin kirkolta kunnille.
- **Kansakouluasetus**: kansakouluja perustettiin kaupunkeihin ja joihinkin maalaiskuntiin.
- **Höyrysahojen** perustamista helpotettiin; teollistuminen käynnistyi.
- **Muuttovapaus** ja **osakeyhtiölaki**: tehtaiden toimintaedellytykset paranivat, kun osakeyhtiölaki helpotti yhtiön perustamista ja työvoiman saatavuus parani.

- Suomen kieli sai virallisen aseman. Tämä mahdollisti suomenkielisen virkamiehistön ja suomen kielen kehittämisen.
- Elinkeinovapaus, kaupan vapauttaminen ja liikenneverkkojen kehittäminen johtivat kauppojen perustamiseen, taloudellisen toiminnan vilkastumiseen ja viennin kasvuun.
- Rautateitä ja Saimaan kanava rakennettiin. Liikkuminen ja kaupankäynti helpottuivat
- Aleksanteri kehitti sekä Venäjää että Suomea. Häntä pidetään "vapauttajatsarina" ja Suomelle myötämielisenä Venäjän keisarina.
- Aleksanteri II pystytettiin patsas Helsingin Senaatintorille vuonna 1894.
- Venäläistämiskaudella patsaasta tuli venäläisvastaisten mielenilmausten pitopaikka.
- Patsas kukitettuna keisarin kuolinpäivän vuosipäivänä 13.3.1899, jolloin suomalaiset kokoontuivat vastustamaan helmikuun manifestia

Teollistuminen kuvissa

Tutustukaa sivun 24 kuvaan

1800-LUVUN ANSIOT SUHTEUTETTUNA NYKYRAHAAN

	Vuositulot v. 1889	Vuositulot v. 2022
varakkaimmat	15 000 mk	68 000 €
keskituloiset	1 500 mk	6 800 €
pienituloiset	500 mk	2 300 €

Tehtävän 5 tilasto Pedanetissä

Eläytymistehtävä - Otava

Tiivistystä

Mikä muuttui Suomessa nälkävuosien jälkeen?

- kulkuyhteydet paranivat ja viljan kuljetus Venäjältä Suomeen helpottui
- maataloutta alettiin uudistaa
 - karjankasvatusta lisättiin
 - kylvöheinää alettiin viljellä rehuksi
 - vuoroviljelyä tehostettiin
 - keinolannoitus käyttöön
 - peltojen ojitusta tehostettiin
- maatalouskoneet paransivat satoja
- työvoiman tarve väheni:
 - torpparit, mäkitupalaiset ja palkolliset jäivät vaille toimeentuloa
 - työväki ei voinut vaatia parempia palkkoja ja työehtoja
- elintason noustessa syntyvyys kasvoi
- elintasoerot maaseudulla kasvoivat ja tyytymättömyys tilanteeseen kasvoi
- muuttoliike maalta alkoi
 - metsätöihin ja uittotyömaille
 - kaupunkiin tehtaisiin töihin
 - siirtolaisiksi Amerikkaan tai Pietariin

BARNENS DAG
★ LASTENPÄIVÄ

Kansalaisyhteiskunta muodostuu

- Kansalaisyhteiskunta = yhteiskunta, jossa ihmiset voivat ja haluavat vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja yhteiskunnalliseen päätöksentekoon

Video 1800-luvun yhdistyksistä

- <https://materiaalit.otava.fi/web/state-jurdgobyguzdcnbc/624d8b5ebda7597aa95b61d2>

Ennen videon katsomista:

- Mihin yhdistykseen sinä tai perheenjäsenesi kuulutte?
- Mikä merkitys yhdistystoiminnalla on?

Videon jälkeen:

- Mitä yhteistä 1800-luvulla perustetuilla yhdistyksillä oli?
- Mitä videolla esitellyistä yhdistyksistä pidät merkittävimpänä? Miksi?

Raittiusyhdistys Wesa - Pedanet

Raittius-yhdistyksen Wesan Ohje-säännöt.

§ I. Wesa on Rahtiuden ystäviin kuuluva paikallis-yhdistys Joensuussa ja sen lähiseudulla. Sen tarkoitus on vastustaa juovuttavien juomien käyttämistä ravinto- ja nautinto-aineina, edistää raittiutta tavoissa, pelastaa juoppouteen vajonneita ja poistaa niitä epäkohtia, jotka juopumukseen johtavat.

§ II. Wesaan kuuluu kaksi osastoa: ehdoton osasto ja poikkeus-osasto. Edellisen jäsenet eivät saa itse käyttää, eikä muille tarjota mitään juovuttavia juomia, ei missään tilaisuudessa, ei ensinkään; ja jälkimäisen osaston jäsenet ovat velvolliset seuraamaan ohjesääntönänsä lausetta: „Niin vähän kuin suinkin mahdollista“ ja käytöksellään osottamaan, että ovat raittius-asian hartaita suosioita. Lääkärin määräys ja todellinen taudin sattumus vapauttavat jäsenet näistä määräyksistä.

§ III. Ehdottomuuden katsoo yhdistys rientojensa perus-aatteeksi ja päämaaliksi: Olkoon ehdottomuus sääntönä, kohtuullisuus poikkeuksena.

Luvun jako kolmeen osaan?

- Lyhyet esitelmät kustakin?
- Kansa liikkeessä - Joel, Paavo ja Viljami
- Taistelu suomen kielen asemasta – Emma, Neela, Nelli
- Nainen pois miehen varjosta – Toini, Netta

Ratkaiskaa esitelmien ja kirjan avulla ryhmissänne Pedanetin tehtävä -
"Tunnista ilmiöt kuvista"

Sitten vielä sivun 33 tehtävä 1-3 ja 6, voi jatkaa ryhmissä suullisesti

Kuka kukin oli Suomessa 1800-luvulla?

itsellinen huonemies; tilattomaan väestöön kuuluva henkilö, joka asui toisen kotona, kalastusmajassa tai eräkämpässä korvausta vastaan; usein työkyvytön, kuten vanhuksset tai sairaat; ansaitsi toimeentulonsa satunnaistöillä; niin köyhä, ettei hänellä ollut muuta kuin itsensä

loinen eli saunakesti tai huonemies, Savossa ja Itä-Suomessa, vailla vakinaista työtä oleva tilattomaan väestöön kuulunut henkilö, joka asui tilapäisasunnoissa, saunoissa, pirttien ullakoilla; kävi ajoittain metsätoissa ja teki töitä taloissa ruokapalkalla

piika talon kotitöitä tekevä palkollistytty, joka saattoi olla sukua, mutta etenkin myöhemmin tuli jostain kauempaa ja vaihtoi usein vuosittain taloa, kunnes avioitui jonkun rengin tai talollisen pojan kanssa; palkaksi työstään sai asunnon ja ruuan, lisäksi joskus esim. hamekangasta

renki palkollinen; erilaisia talon töitä, lähinnä maatöitä tekevä palkollinen, joka asui talossa; suuriperheisen talollisen pojat saattoivat joutua rengeiksi sukulaisten taloihin tai muualle naapurustoon

muonamies tilattomaan väestöön kuulunut henkilö, joka teki 2–4 päivää viikossa töitä maanomistajalle vuokranmaksuna mökistään ja tontista, nimitys viittaa siihen, että muonamies oli ”talon ruoassa” eli osan hänen palkastaan muodostaa työnantajan tarjoama ruoka

mäkitupalainen tilattomaan väestöön kuulunut henkilö, joka oli saanut haltuunsa mökin ja pienen tontin, josta maksoi vuokraa päivittäin eli taksvärkkeinä

torppari vuokraviljelijä, joka sai haltuunsa maan, josta maksoi vuokraa maanomistajalle päivittäin eli taksvärkkeinä ja torpan tuotteina; vuokrasopimukset eli torppankontrahdit olivat usein epämääräisiä eikä torpparilla ollut irtisanomissuojaa

lampuoti koko tilan vuokraaja; sivutila oli otettu vuokralle päätilasta, vuokra maksettiin rahana tai tilan tuotteina

rusthollari, ratsutilallinen joka oli saanut verovapauden ratsupalvelusta vastaan

puustellin omistaja, virkatalossa asuva upseeri tai sotilasvirkamies; puustellin koko määräytyi haltijansa aseman mukaan

talonpoika taloa asuva ja viljelevä isäntä, maan omistava viljelijä

Esseetehtävä:
Pohdi, millä perusteilla
1860-lukua voidaan pitää
Suomen historian
käännepäivänä

Vastauksessa huomioitavaa:

Uudistusten taustatekijöitä

- Aleksanteri II:n uudistuspolitiikka Krimin sodan jälkeen
- 1860-luvun nälkävuodet pakottivat uudistamaan maataloutta

Murrosvaihe merkitsi yhteiskunnallisia ja taloudellisia muutoksia:

- yhteiskunnallisia muutoksia olivat esimerkiksi valtiopäivien koollekutsuminen ja niiden muuttaminen säännöllisiksi, suomen kielen aseman virallistaminen, kunnallislait, kansakoulu-uudistus
- taloudellisia muutoksia olivat esimerkiksi teollistumisen alkaminen, maatalouden kehittyminen ja oma raha sekä pankkitoiminnan kehittyminen, taloudellinen liberalismi, liikenneyhteyksien parantuminen (rautatiet, Saimaan kanava), siirtyminen karjatalouteen

Uudistusten merkitys

- kansalaisyhteiskunnan kehitys alkoi: kansanopetus alkoi ja syntyi kansanliikkeitä (työväenliike, naisasialiike, raittiusliike) sekä ensimmäiset puolueet syntyivät
- taloudellinen toiminta tehostui: Suomi alkoi teollistua ja maatalouden uudistaminen paransi satoja
- yhteiskunnan uudenaikaistuminen alkoi: valtiopäivät alkoi säätää lakeja, sääty-yhteiskunta alkoi murentua

Vaihtoehtoishistoria

Tehkää lyhyt video tai podcast ryhmittäin/pareittain valitsemastanne aiheesta tai tapahtumasta.

Tehtävän ideana on miettiä vaihtoehtoista historiaa. Mitä olisi tapahtunut, jos X:n sijaan olisi tapahtunut Y? Mitä jos Suomi ei olisi koskaan itsenäistynyt? Mitä jos Suomi olisi pysynyt osana Ruotsia?

Keksikää aiheestanne vaihtoehtoinen historiankulku.

Äänittäkää tai videoikaa lyhyt, noin minuutin esitys aiheesta, jossa kuvailette luomanne vaihtoehtoisen historian tapahtumakulun.

Viekää tai lähettäkää tallenne opettajanne osoittamaan paikkaan.

Kuunnelkaa tai katsokaa muiden ryhmien esitykset.

Aiheet jaksosta 1 - Mitä jos...

Suomen sotaa ei olisi käyty?

Viapori ei olisi antautunut?

Suomi ei olisi saanutkaan autonomiaa Porvoon valtiopäivillä?

Turku olisi jäänyt pääkaupungiksi tai jokin muu kaupunki olisi valittu pääkaupungiksi?

kansallista heräämistä olisi seurannut kansallinen nukahtaminen?

Suomea olisi uudistettu jo vuodesta 1809 alkaen?

Suomen väkiluvun kasvu olisi pysähtynyt 1800-luvulla?

sosialismia ei olisi koskaan keksitty?

teollistuminen olisi alkanut vasta 1960-luvulla? - Paavo, Viljami ja Joel

kieliasetusta ei olisi tehty?

koulut olisivat olleet maksullisia?

säätyjaosta oltaisiin luovuttu jo vuonna 1809?

naisten ja miesten tasa-arvo olisi tunnustettu jo keskiajalla? - Nelli, Neela, Lotta ja Emma

naiset olisivat päässeet kouluihin vasta toisen maailmansodan jälkeen